EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 4.6.2025
COM(2025) 210 final

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

inzake het economisch, sociaal, werkgelegenheids-, structuur- en begrotingsbeleid van Frankrijk

{SWD(2025) 210 final}

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

inzake het economisch, sociaal, werkgelegenheids-, structuur- en begrotingsbeleid van Frankrijk

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad[1], en met name artikel 3, lid 3,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

Algemene overwegingen

(1) In Verordening (EU) 2024/1263, die op 30 april 2024 in werking is getreden, worden de doelstellingen vermeld van het kader voor economische governance, waarmee wordt beoogd gezonde en houdbare overheidsfinanciën, duurzame en inclusieve groei en veerkracht te bevorderen door middel van hervormingen en investeringen, en buitensporige overheidstekorten te voorkomen. In de verordening is bepaald dat de Raad en de Commissie multilateraal toezicht uitoefenen in de context van het Europees Semester overeenkomstig de doelstellingen en vereisten van het VWEU. Het Europees Semester betreft met name de opstelling van en het toezicht op de uitvoering van landspecifieke aanbevelingen. De verordening bevordert ook de nationale verantwoordelijkheid voor het begrotingsbeleid en benadrukt de focus op de middellange termijn, in combinatie met een doeltreffendere en coherentere handhaving. Elke lidstaat moet bij de Raad en de Commissie een nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn indienen met zijn budgettaire, hervormings- en investeringsverbintenissen, over een periode van vier of vijf jaar, afhankelijk van de duur van de nationale legislatuurperiode. Het netto-uitgavenpad[2] in

[1] PB L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Netto-uitgaven in de zin van artikel 2, punt 2, van Verordening (EU) 2024/1263: “netto-uitgaven”: de overheidsuitgaven ongerekend: i) rente-uitgaven; ii) discretionaire maatregelen aan de

die plannen voor de middellange termijn moet voldoen aan de voorwaarden van de verordening, met inbegrip van de vereisten om de overheidsschuld aan het einde van de aanpassingsperiode op een plausibel neerwaarts pad te brengen of te houden of op een prudent niveau onder 60 % van het bruto binnenlands product (bbp) te houden en om het overheidstekort op middellange termijn onder de in het Verdrag vastgelegde referentiewaarde van 3 % van het bbp te brengen en/of te houden. Indien een lidstaat zich overeenkomstig de criteria van de verordening verbindt tot relevante hervormingen en investeringen, kan de aanpassingsperiode met maximaal drie jaar worden verlengd.

(2) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad[3], waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit ("de RRF") is ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De RRF biedt de lidstaten financiële ondersteuning voor de uitvoering van hervormingen en investeringen, en biedt door de Unie gefinancierde budgettaire stimulansen. Conform de prioriteiten van het Europees Semester voor de coördinatie van het economisch beleid stimuleert de RRF het economisch en sociaal herstel alsmede duurzame hervormingen en investeringen, met name om de groene en de digitale transitie te bevorderen en de economieën van de lidstaten veerkrachtiger te maken. De RRF helpt ook de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren, de territoriale cohesie binnen de Unie te verbeteren en de verdere uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten te ondersteunen.

(3) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad[4] ("de REPowerEU-verordening"), die op 27 februari 2023 is vastgesteld, heeft tot doel de Unie geleidelijk onafhankelijker te maken van de invoer van Russische fossiele brandstoffen. Dat draagt bij tot de energiezekerheid en de diversificatie van de energievoorziening van de Unie en vergroot het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, de opslagcapaciteit voor energie en de energie-efficiëntie. Frankrijk heeft een nieuw REPowerEU-hoofdstuk toegevoegd aan zijn nationale herstel- en veerkrachtplan ter financiering van belangrijke hervormingen en investeringen die de REPowerEU-doelstellingen helpen verwezenlijken.

(4) Op 28 april 2021 heeft Frankrijk overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241 zijn herstel- en veerkrachtplan ingediend bij de Commissie. Overeenkomstig artikel 19 van die verordening heeft de Commissie de relevantie, de doeltreffendheid, de efficiëntie en de samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de in bijlage V opgenomen beoordelingsrichtsnoeren. Op 13 juli 2021 heeft de Raad zijn uitvoeringsbesluit betreffende de goedkeuring van de

---

ontvangstenzijde; iii) uitgaven voor programma's van de Unie die volledig met inkomsten uit Uniefondsen worden gefinancierd; iv) nationale uitgaven voor medefinanciering van door de Unie gefinancierde programma's; v) cyclische elementen van de uitgaven voor werkloosheidsuitkeringen; en vi) eenmalige en andere tijdelijke maatregelen.

[3] Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

[4] Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad van 27 februari 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2021/241 wat betreft REPowerEU-hoofdstukken in herstel- en veerkrachtplannen en tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1303/2013, (EU) 2021/1060 en (EU) 2021/1755 en Richtlijn 2003/87/EG (PB L 63 van 28.2.2023, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Frankrijk vastgesteld[5], dat overeenkomstig artikel 18, lid 2, is gewijzigd op 14 juli 2023 om de maximale financiële bijdrage voor niet-terugbetaalbare financiële steun bij te werken en het REPowerEU-hoofdstuk op te nemen[6]. De tranches worden vrijgegeven als de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, verklaart dat Frankrijk de desbetreffende in het uitvoeringsbesluit van de Raad vastgelegde mijlpalen en streefdoelen op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Voor een bevredigende verwezenlijking is vereist dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen voor dezelfde hervorming of investering niet is teruggedraaid.

(5) Op 21 januari 2025 heeft de Raad op aanbeveling van de Commissie een aanbeveling vastgesteld tot goedkeuring van het nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Frankrijk[7]. Het plan is ingediend overeenkomstig artikel 11 en artikel 36, lid 1, punt a), van Verordening (EU) 2024/1263, bestrijkt de periode 2025 tot en met 2029 en omvat een over zeven jaar gespreide begrotingsaanpassing.

(6) Op 26 november 2024 heeft de Commissie een advies over het ontwerpbegrotingsplan 2025 van Frankrijk goedgekeurd. Op dezelfde dag heeft de Commissie overeenkomstig Verordening (EU) nr. 1176/2011 het waarschuwingsmechanismeverslag 2025 goedgekeurd, waarin zij Frankrijk niet heeft genoemd als een van de lidstaten waarvoor een diepgaande evaluatie nodig is. De Commissie heeft ook een aanbeveling vastgesteld voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone, en een voorstel gedaan voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid voor 2025, waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone[8] vastgesteld op 13 mei 2025 en het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid goedgekeurd op 10 maart 2025.

(7) Op 29 januari 2025 heeft de Commissie het kompas voor concurrentievermogen gepubliceerd, een strategisch kader dat de komende vijf jaar het mondiale concurrentievermogen van de EU moet stimuleren. Daarin worden de drie transformatieve voorwaarden voor duurzame economische groei vastgesteld: i) innovatie; ii) decarbonisatie en concurrentievermogen; en iii) veiligheid. Om de innovatiekloof te dichten, streeft de EU ernaar industriële innovatie te stimuleren, de groei van start-ups te ondersteunen door middel van initiatieven zoals de EU-strategie voor start-ups en scale-ups, en de invoering van geavanceerde technologieën zoals artificiële intelligentie en kwantumcomputing te bevorderen. Met het oog op een groenere economie heeft de Commissie een alomvattend actieplan voor betaalbare energie en een Clean Industrial Deal uiteengezet, opdat de overgang naar schone energie kosteneffectief en concurrentievriendelijk blijft, met name voor energie-intensieve sectoren, en een motor is voor groei. Om buitensporige afhankelijkheden te verminderen en de veiligheid te vergroten, zet de Unie zich in voor sterkere mondiale

---

5 Uitvoeringsbesluit van de Raad van 13 juli 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Frankrijk (ST 10162/21; ST 10162/21 ADD 1).

6 Uitvoeringsbesluit van de Raad van 14 juli 2023 tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit van 13 juli 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Frankrijk (ST 11150/23; ST 11150/23).

7 Aanbeveling van de Raad van 21 januari 2025 tot goedkeuring van het nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Frankrijk, PB C, C/2025/659, 10.2.2025.

8 Aanbeveling van de Raad van 13 mei 2025 over het economisch beleid van de eurozone (PB C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

handelspartnerschappen, gediversifieerde toeleveringsketens en een veilige toegang tot kritieke grondstoffen en schone energiebronnen. Die prioriteiten worden geschraagd door horizontale enablers, namelijk een vereenvoudiging van de regelgeving, een verdieping van de eengemaakte markt, de financiering van het concurrentievermogen en een spaar- en investeringsunie, het bevorderen van vaardigheden en hoogwaardige banen, en een betere coördinatie van het EU-beleid. Het kompas voor concurrentievermogen is afgestemd op het Europees Semester en zorgt ervoor dat het economisch beleid van de lidstaten in overeenstemming is met de strategische doelstellingen van de Commissie, waarbij een uniforme aanpak van economische governance wordt opgezet ter bevordering van duurzame groei, innovatie en veerkracht in de Unie.

(8) In 2025 blijft het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid zich ontwikkelen naast de uitvoering van de RRF. De volledige uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen blijft essentieel voor de verwezenlijking van de beleidsprioriteiten in het kader van het Europees Semester, aangezien de plannen helpen bij het doeltreffend aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de uitdagingen die in de relevante landspecifieke aanbevelingen van de afgelopen jaren zijn benoemd. Deze landspecifieke aanbevelingen blijven evenzeer van belang voor de beoordeling van de gewijzigde herstel- en veerkrachtplannen overeenkomstig artikel 21 van Verordening (EU) 2021/241.

(9) De landspecifieke aanbevelingen 2025 hebben betrekking op de belangrijke uitdagingen op het gebied van economisch beleid die niet voldoende worden aangepakt met maatregelen in de herstel- en veerkrachtplannen, met inachtneming van de relevante uitdagingen in de landspecifieke aanbevelingen van 2019-2024.

(10) Op 4 juni 2025 heeft de Commissie het landverslag 2025 voor Frankrijk gepubliceerd. Daarin is de voortgang beoordeeld die Frankrijk heeft geboekt bij de uitvoering van de relevante landspecifieke aanbevelingen en is de balans opgemaakt van de uitvoering door Frankrijk van het herstel- en veerkrachtplan. Op basis van die analyse zijn in het landverslag de dringendste uitdagingen voor Frankrijk in kaart gebracht. Ook is de voortgang beoordeeld die Frankrijk heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie inzake werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

Beoordeling van het jaarlijks voortgangsverslag

(11) Op 21 januari 2025 heeft de Raad de volgende maximale groeipercentages van de netto-uitgaven voor Frankrijk aanbevolen: 0,8 % in 2025, 1,2 % in 2026, 1,2 % in 2027, 1,2 % in 2028 en 1,1 % in 2029, wat overeenkomt met de maximale cumulatieve groeipercentages die zijn berekend op basis van het referentiejaar 2023 van 4,6 % in 2025, 5,8 % in 2026, 7,1 % in 2027, 8,4 % in 2028 en 9,5 % in 2029. In de periode 2025-2029 komen deze maximale groeipercentages van de netto-uitgaven overeen met het correctief pad als bedoeld in artikel 3, lid 4, van Verordening (EG) nr. 1467/97, zoals op 21 januari 2025 door de Raad aanbevolen met als doel een einde te maken aan de buitensporigtekortsituatie[9]. Op 30 april 2025 heeft Frankrijk

[9] Aanbeveling van de Raad om een einde te maken aan de buitensporigtekortsituatie in Frankrijk, C/2025/5033/1.

zijn jaarlijks voortgangsverslag ingediend[10] over de maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de aanbeveling van de Raad van 21 januari 2025 om een einde te maken aan de buitensporigtekortsituatie, over de uitvoering van de reeks hervormingen en investeringen die ten grondslag liggen aan de verlenging van de aanpassingsperiode, en over de uitvoering van hervormingen en investeringen die tegemoetkomen aan de belangrijkste uitdagingen die zijn vastgesteld in de landspecifieke aanbevelingen van het Europees Semester. Het jaarlijkse voortgangsverslag weerspiegelt ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Frankrijk over de voortgang bij de verwezenlijking van zijn herstel- en veerkrachtplan overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241.

(12) De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de gevolgen daarvan vormen een existentiële uitdaging voor de Europese Unie. De Commissie heeft aanbevolen de nationale ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact op gecoördineerde wijze te activeren ter ondersteuning van de inspanningen van de EU om tot een snelle en aanzienlijke verhoging van de defensie-uitgaven te komen. Dit voorstel werd door de Europese Raad van 6 maart 2025 toegejuicht.

(13) Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens[11] is het overheidstekort van Frankrijk gestegen van 5,4 % van het bbp in 2023 tot 5,8 % in 2024, terwijl de overheidsschuld is gestegen van 109,8 % van het bbp eind 2023 tot 113,0 % eind 2024. Volgens de berekeningen van de Commissie komen deze ontwikkelingen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 3,1 % in 2024. In het jaarlijks voortgangsverslag 2025 raamt Frankrijk de groei van de netto-uitgaven in 2024 op 3,3 %. Volgens de ramingen van de Commissie was de begrotingskoers[12], die zowel op nationaal als op EU-niveau gefinancierde uitgaven betreft, in 2024 goeddeels neutraal.

(14) Volgens het jaarlijks voortgangsverslag wordt in het macro-economische scenario dat aan de begrotingsprognoses van Frankrijk ten grondslag ligt, uitgegaan van een reële bbp-groei van 0,7 % in 2025 en 1,2 % in 2026[13], terwijl de CPI-inflatie in 2025 wordt geraamd op 1,4 %. Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zal het reële bbp in 2025 groeien met 0,6 % en in 2026 met 1,3 %, met een GICP-inflatie van 0,9 % in 2025 en 1,2 % in 2026.

(15) In het jaarlijks voortgangsverslag wordt uitgegaan van een daling van het overheidstekort tot 5,4 % van het bbp in 2025, terwijl de overheidsschuldquote eind 2025 naar verwachting zal stijgen tot 116,2 %. Deze ontwikkelingen komen overeen met een groei van de netto-uitgaven in 2025 van 0,9 %. In de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie wordt uitgegaan van een overheidstekort van 5,6 % van het bbp in

---

10 De jaarlijkse voortgangsverslagen 2025 zijn beschikbaar op: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

11 Eurostat Euro-indicatoren van 22 april 2025.

12 De begrotingskoers wordt afgemeten aan de jaarlijkse verandering in de onderliggende begrotingssituatie van de overheid. Op basis daarvan wordt de economische impuls beoordeeld die uitgaat van het begrotingsbeleid — zowel het op nationaal niveau gefinancierde beleid als het beleid dat uit de begroting van de Unie wordt gefinancierd. De begrotingskoers wordt gemeten als het verschil tussen i) het groeipotentieel op middellange termijn en ii) de verandering in de primaire uitgaven ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde, maar inclusief de uitgaven gefinancierd door niet-terugbetaalbare steun (subsidies) van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen.

13 Voor alle jaren wordt de in het jaarlijks voortgangsverslag gerapporteerde bbp-groei gecorrigeerd voor seizoensinvloeden en kalendereffecten.

2025. De daling van het tekort in 2025 komt met name voort uit de gevolgen van inkomstenverhogende maatregelen die worden geraamd op 0,5 % van het bbp, in combinatie met uitgavenverlagende maatregelen ten belope van bijna 0,3 % van het bbp, met name met betrekking tot overheidsconsumptie en sociale overdrachten. Deze compenseren ruimschoots de verwachte hogere uitgaven voor werkloosheidsuitkeringen en de stijgende rentebetalingen op de overheidsschuld. Volgens de berekeningen van de Commissie komen deze ontwikkelingen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 0,9 % in 2025. Volgens de ramingen van de Commissie zal de begrotingskoers, die zowel op nationaal als op EU-niveau gefinancierde uitgaven betreft, in 2025 contractief zijn (0,9 % van het bbp). De overheidsschuldquote zal eind 2025 naar verwachting stijgen tot 116,0 %. De toename van de schuldquote in 2025 weerspiegelt voornamelijk het effect van een geraamd hoog primair tekort.

(16) Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zullen in 2025 overheidsuitgaven ten belope van 0,1 % van het bbp worden gefinancierd met niet-terugbetaalbare steun ("subsidies") uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit, tegenover 0,1 % van het bbp in 2024. De middels niet-terugbetaalbare steun van de herstel- en veerkrachtfaciliteit gefinancierde uitgaven zullen hoogwaardige investeringen en productiviteitsverhogende hervormingen mogelijk maken, zonder dat dit rechtstreekse gevolgen heeft voor het overheidssaldo en de overheidsschuld van Frankrijk.

(17) De defensie-uitgaven van de Franse overheid bedroegen in 2021 1,7 % van het bbp, in 2022 1,8 % van het bbp en in 2023 1,8 % van het bbp[14]. Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zullen de defensie-uitgaven in zowel 2024 als 2025 1,9 % van het bbp bedragen. Dit komt overeen met een stijging van 0,2 procentpunt van het bbp ten opzichte van 2021.

(18) Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie nemen de netto-uitgaven in Frankrijk in 2025 met 0,9 % toe en met 4,1 % in 2024 en 2025 samen. Op basis van de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zal de groei van de netto-uitgaven in Frankrijk in 2025 het aanbevolen maximale groeipercentage op basis van het correctief pad overschrijden, met een afwijking[15] van 0,1 % van het bbp op jaarbasis. De verwachte afwijking bedraagt niet meer dan 0,3 % van de bbp-drempel voor de jaarlijkse afwijking. Boven deze drempel is sprake is van een sterk vermoeden dat er geen doeltreffende maatregelen zijn genomen. Voor de jaren 2024 en 2025 samen ligt het cumulatieve groeipercentage van de netto-uitgaven naar verwachting lager dan het aanbevolen maximale groeipercentage. De procedure bij buitensporige tekorten voor Frankrijk wordt daarmee opgeschort. Tegelijkertijd wordt Frankrijk verzocht voorbereid te zijn op het nemen van eventuele aanvullende maatregelen om aan het correctief pad te voldoen. Zodra de begrotingsresultaten beschikbaar zijn, wordt er een uitvoerigere beoordeling uitgevoerd.

(19) In het jaarlijks voortgangsverslag wordt uitgegaan van een daling van het overheidstekort tot 4,6 % van het bbp in 2026, terwijl de overheidsschuldquote eind 2026 naar verwachting zal toenemen tot 117,6 %. Volgens het jaarlijks voortgangsverslag neemt het overheidstekort na 2026 geleidelijk af tot 4,1 % van het bbp in 2027, 3,4 % van het bbp in 2028 en 2,8 % van het bbp in 2029. Na 2026 zal de

[14] Eurostat, overheidsuitgaven volgens de classificatie van overheidsfuncties (COFOG).

[15] Vanaf 2026 worden deze cijfers vermeld in de controlerekening overeenkomstig artikel 22 van Verordening (EU) 2024/1263.

overheidsschuldquote daarentegen naar verwachting geleidelijk toenemen tot 118,1 % van het bbp in 2027, om vervolgens geleidelijk af te nemen tot 117,8 % in 2028 en 117,2 % in 2029. Op basis van de op de afsluitdatum van de prognoses bekende beleidsmaatregelen wordt in de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie uitgegaan van een overheidstekort van 5,7 % van het bbp in 2026. De toename van het tekort in 2026 is voornamelijk toe te schrijven aan de aanname van "ongewijzigd beleid" en aan stijgende rentebetalingen op de overheidsschuld. Deze ontwikkelingen komen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 2,5 % in 2026. Volgens ramingen van de Commissie zal de begrotingskoers, die zowel op nationaal als op EU-niveau gefinancierde uitgaven betreft, in 2026 goeddeels neutraal zijn. De overheidsschuldquote neemt volgens ramingen van de Commissie eind 2026 toe tot 118,4 %. De toename van de schuldquote in 2026 weerspiegelt voornamelijk het effect van een geraamd hoog primair tekort.

(20) In de aanbeveling tot goedkeuring van het Franse budgettair-structurele plan voor de middellange termijn is de reeks hervormingen en investeringen die ten grondslag liggen aan de verlenging van de aanpassingsperiode, vastgelegd, samen met een tijdspad voor de uitvoering ervan. Het gaat hierbij onder meer om bestaande en verscherpte maatregelen uit hoofde van het herstel- en veerkrachtplan, zoals de versterking van uitgaventoetsingen, hervormingen voor het versnellen van de productie van hernieuwbare energie, een hervorming van de werkloosheidsverzekering en een verhoging van de overheidsuitgaven voor onderzoek, alsook aanvullende hervormingen en investeringen, zoals de rationalisatie van belasting- en sociale uitgaven, de hervorming van de algemene verlagingen van de socialezekerheidsbijdragen, en hervormingen om het ondernemingsklimaat te vereenvoudigen en om de decarbonisatie van de industrie te vergemakkelijken. Op basis van de informatie die Frankrijk in zijn jaarlijks voortgangsverslag heeft verstrekt, is de Commissie van oordeel dat de hervormingen en investeringen die ten grondslag lagen aan een verlenging en die uiterlijk op 30 april 2025 moesten plaatsvinden, inmiddels zijn uitgevoerd, met uitzondering van de hervorming van de algemene verlagingen van de socialezekerheidsbijdragen ten opzichte van het minimumloon (SMIC), die iets minder besparingen hebben opgeleverd dan toegezegd.

(21) Frankrijk heeft veel belastinguitgaven, die een zware budgettaire last met zich meebrengen. De 467 vermelde belastinguitgaven in het ontwerpbegrotingsplan voor 2024 bedroegen naar schatting 83,3 miljard EUR (2,9 % van het bbp), oftewel ongeveer een kwart van de totale inkomsten van de staat. Volgens de Franse rekenkamer impliceren de definitieve begrotingskosten van de belastinguitgaven in 2024 een afwijking van 4,55 miljard EUR ten opzichte van de oorspronkelijk geraamde kosten, waar in feite de opwaartse ontwikkeling in reële termen sinds 2013 uit blijkt, ondanks de vele pogingen om de uitgaven in kosten en aantal onder controle te houden. Bovendien omvatten de bovengenoemde kosten geen belastinguitgaven in verband met de belasting over de toegevoegde waarde die wordt overgedragen aan lokale overheden en socialezekerheidsinstellingen. De uitgaven met de grootste budgettaire gevolgen in de begrotingswet 2024 waren het belastingkrediet voor onderzoek ("crédit d'impôt en faveur de la recherche", 7,9 miljard EUR), het belastingkrediet voor werknemers aan huis ("crédit d'impôt pour l'emploi d'un salarié à domicile", 6,7 miljard EUR), de vrijstelling van 10 % voor pensioenregelingen ("abattement de 10 % sur les pensions et retraites", 4,8 miljard EUR), de vrijstelling van de betaalde bedragen voor het aandeel salarissen in de winst van ondernemingen, de verdeling van vermogenswinsten, werknemersspaarplannen en pensioenspaarplannen (2,8 miljard EUR) en het tarief van 10 % voor opknap-,

verbouwings-, inrichtings- en onderhoudswerkzaamheden (“taux de 10 % pour les travaux d’amélioration, de transformation, d’aménagement et d’entretien”, 2,2 miljard EUR). Er zijn daarentegen talrijke belastinguitgaven die met beperkte individuele voordelen samengaan en zware budgettaire lasten met zich meebrengen, terwijl het aantal begunstigden in weer andere gevallen onbekend is, waardoor de controle hierop wordt belemmerd. Belastinguitgaven maken het Franse belastingstelsel minder efficiënt en transparant, leiden tot een hoge mate van complexiteit en verminderen, meer in het algemeen, de allocatieve efficiëntie als gevolg van het verstorende effect op individuele besluiten. Bij de in november 2023 aangenomen wet inzake de meerjarige programmering van de overheidsfinanciën voor 2023-2027 zijn specifieke bepalingen ingevoerd om de budgettaire gevolgen van belastinguitgaven te beperken, dergelijke uitgaven in aantal te beheersen en efficiënter te maken, en tegelijkertijd de transparantie van de communicatie met het parlement in het kader van het jaarlijkse begrotingsproces te verbeteren. Eerdere pogingen om de fiscale complexiteit en de begrotingskosten in verband met belastinguitgaven te beperken, hadden echter weinig succes.

(22) Met 57,1 % van het bbp in 2024 en 7,5 procentpunten boven het EU-gemiddelde, behoren de overheidsuitgaven van Frankrijk nog altijd tot de hoogste in de EU. In de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie wordt uitgegaan van een vergelijkbare kloof in 2025 en 2026. De begrotingsconsolidatie in Frankrijk vraagt daarom om doortastende maatregelen op het gebied van overheidsuitgaven. Het uitgaventoetsingsmechanisme dat samen met de begrotingswet 2023 als onderdeel van het herstel- en veerkrachtplan is vastgesteld, heeft tot doel regelmatig evaluaties uit te voeren om de efficiëntste uitgaven ter bevordering van groei, sociale inclusie en de groene en de digitale transitie in kaart te brengen, inclusief ondersteuning van de begrotingsconsolidatie door te besparen op uitgaven wanneer er inefficiënties worden vastgesteld. Als onderdeel van zijn budgettair-structureel plan voor de middellange termijn en tot verlenging van de begrotingsaanpassingsperiode heeft Frankrijk toegezegd een aantal maatregelen te treffen om deze uitdaging het hoofd te bieden. Volgens het jaarlijks voortgangsverslag van Frankrijk heeft de in 2024 uitgevoerde uitgaventoetsing besparingen in kaart gebracht en opgeleverd van naar schatting 4,3 miljard EUR in het kader van de begrotingswet 2025, wat een aanzienlijke stap zou zijn richting het verwezenlijken van de doelstelling in het budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Frankrijk van cumulatieve permanente besparingen van 8 miljard EUR in de periode 2025-2027. In de toekomst zou het met het oog op de begrotingsconsolidatie nuttig zijn om regelmatig aanvullende gekwantificeerde doelstellingen voor uitgavenbesparingen — die worden vastgesteld in het kader van de uitgaventoetsingen — op te nemen in de jaarlijkse en meerjarige begrotingsplanning.

Belangrijke beleidsuitdagingen

(23) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en criterium 2.2 van bijlage V bij die verordening bevat het herstel- en veerkrachtplan uitgebreide wederzijds versterkende hervormingen en investeringen die uiterlijk in 2026 moeten zijn uitgevoerd. Daarvan wordt verwacht dat zij alle of een groot deel van de uitdagingen in de relevante landspecifieke aanbevelingen doeltreffend aanpakken. Het is van essentieel belang binnen deze krappe termijn de laatste hand te leggen aan de doeltreffende uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk, om het concurrentievermogen op lange termijn van Frankrijk te verhogen door middel van de groene en de digitale transitie, en om de

sociale rechtvaardigheid te waarborgen. Het blijft van essentieel belang de lokale en regionale autoriteiten, sociale partners, het maatschappelijk middenveld en andere belanghebbenden stelselmatig te betrekken met het oog op een breed draagvlak voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan.

(24) Het tempo van de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's in Frankrijk is opgevoerd. Hierbij gaat het om steun uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) en het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+). Het is van belang inspanningen te blijven leveren voor de snelle uitvoering van deze programma's en daarbij een maximale impact in de praktijk te waarborgen. Frankrijk neemt in het kader van zijn cohesiebeleidsprogramma's reeds maatregelen ter versterking van het concurrentievermogen en de groei. Tegelijkertijd heeft Frankrijk nog altijd met uitdagingen te kampen, onder meer bij het beter inspelen op de industriële kansen die de groene en de digitale transitie te bieden hebben, alsook met uitdagingen op het gebied van huisvesting, met name in achtergestelde wijken in stedelijke gebieden, en het verbeteren van de toegang tot schoon water en sanitaire voorzieningen, met name in de ultraperifere gebieden, meer in het bijzonder in Mayotte. Voor het verhogen van de sociale veerkracht moet bovendien speciale aandacht uitgaan naar investeringen in bij- en omscholing om tegemoet te komen aan de behoeften op de arbeidsmarkt, waarbij wordt ingezet op de meest kansarme groepen en het versterken van maatregelen voor armoedebestrijding en sociale inclusie, met bijzondere aandacht voor kinderen. Overeenkomstig artikel 18 van Verordening (EU) 2021/1060 moet Frankrijk, als onderdeel van de tussentijdse evaluatie van de fondsen van het cohesiebeleid, elk programma evalueren, onder meer rekening houdend met de uitdagingen die zijn benoemd in de landspecifieke aanbevelingen 2024. In de op 1 april 2025 vastgestelde voorstellen van de Commissie[16] is de termijn voor het indienen van een beoordeling van de resultaten van de tussentijdse evaluatie voor elk programma verlengd tot na 31 maart 2025. Ook wordt flexibiliteit geboden om een versnelde uitvoering van programma's te stimuleren en worden de lidstaten aangemoedigd om cohesiebeleidsmiddelen te bestemmen voor vijf strategische prioriteitsgebieden van de Unie, te weten concurrentievermogen op het gebied van strategische technologieën, defensie, huisvesting, waterweerbaarheid en energietransitie.

(25) Het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) biedt ruimte voor het investeren in een belangrijke strategische prioriteit van de EU door het concurrentievermogen van de EU te versterken. STEP wordt gefinancierd vanuit elf bestaande EU-fondsen. De lidstaten kunnen ook aan het InvestEU-programma bijdragen door investeringen in prioritaire gebieden te ondersteunen. Frankrijk kan deze initiatieven inzetten ter ondersteuning van de ontwikkeling of vervaardiging van kritieke technologieën, onder meer van schone en hulpbronnenefficiënte technologieën.

(26) Naast de economische en sociale uitdagingen die in het herstel- en veerkrachtplan en andere EU-fondsen aan bod komen, heeft Frankrijk te maken met verschillende andere uitdagingen in verband met regelgevings- en administratieve lasten, de O&O-

[16] Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1058 en Verordening (EU) 2021/1056 wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen in het kader van de tussentijdse evaluatie, COM(2025) 123 final.

intensiteit, de doeltreffendheid van de samenwerking tussen het bedrijfsleven en de academische wereld, de digitalisering van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), de decarbonisatie van gebouwen en vervoer, de uitrol van hernieuwbare energiebronnen en de daarmee verband houdende investeringen in het elektriciteitsnet en de elektriciteitsopslag, tekorten aan vaardigheden, het onderwijsstelsel, het beroep van leraar en kinderarmoede.

(27) Overeenkomstig het kompas voor concurrentievermogen moeten alle EU-, nationale en lokale instellingen zich sterk inspannen om eenvoudigere regels op te stellen en de administratieve procedures sneller te laten verlopen. De Commissie heeft ambitieuze doelstellingen vastgesteld om de administratieve lasten te verminderen — ten minste 25 % voor alle bedrijven en ten minste 35 % voor kmo's — en nieuwe instrumenten in het leven geroepen om deze doelstellingen te verwezenlijken, met inbegrip van een systematische stresstest voor bestaande EU-wetgeving en een intensievere dialoog met belanghebbenden. Om aan deze ambitie tegemoet te komen, moet ook Frankrijk actie ondernemen. 84 % van de bedrijven beschouwt de complexiteit van de administratieve procedures als een probleem bij het zakendoen in Frankrijk[17]. Frankrijk heeft verschillende hervormingen doorgevoerd om de administratieve lasten te verminderen[18] en het overheidsoptreden te versnellen[19]. Deze inspanningen hebben er mogelijk toe bijgedragen dat bedrijfsregelgeving op de lange termijn minder als een belemmering voor investeringen wordt beschouwd, zoals blijkt uit de daling van het aantal bedrijven dat regelgeving als een belangrijke belemmering ziet (van 25 % in 2019 en 22 % in 2020 naar 19,7 % in 2024). Daarnaast heeft Frankrijk zijn positie ten opzichte van het EU-gemiddelde sinds 2019 verbeterd[20]. Als onderdeel van zijn budgettair-structureel plan voor de middellange termijn en tot verlenging van de begrotingsaanpassingsperiode heeft Frankrijk toegezegd een aantal hervormingen door te voeren om deze uitdaging het hoofd te bieden. Deze hervormingen zouden echter de uitdaging in de vorm van regeldruk en administratieve lasten niet volledig kunnen wegnemen. Volgens de beoordeling van de Commissie[21] en de OESO-indicatoren voor de productmarktregulering van 2023 zijn de regelgevende beperkingen voor de detailhandel en zakelijke dienstverlening, waarbij het vaak om gereglementeerde beroepen gaat, in Frankrijk strikter dan in andere lidstaten. Het herzien van de vereisten voor de toegang tot en de uitoefening van dienstverlenende activiteiten zou innovatie, concurrentievermogen en beroepsmobiliteit ten goede komen, hetgeen een algeheel positief economisch effect zou hebben[22]. Versoepeling van de beperkingen op de detailhandel — zoals registratievereisten, vergunningen en operationele beperkingen, ook op de verkoop — kan de bedrijfsvoering helpen verbeteren en consumenten ten goede komen in de vorm van concurrerende prijzen en een ruimere productkeuze. Het algemene vergunningenstelsel, dat weliswaar minder belastend is dan het EU-gemiddelde, kan verder worden verbeterd door de vaststelling van beste

17 "Businesses' attitudes towards corruption in the EU", Flash Report, Eurobarometer-verslag (april 2024).

18 De wet van 22 mei 2019 betreffende de groei en de transformatie van ondernemingen (Pacte).

19 De wet van 7 december 2020 betreffende versnelling en vereenvoudiging van overheidsoptreden (ASAP).

20 Europese Investeringsbank, Investeringsenquête 2024 van de EIB. Voor de EU wordt een rekenkundig gemiddelde berekend.

21 Europese Commissie, actualisering 2022 van de restrictiviteitsindicator voor de detailhandel, 2024.

22 De komende beoordeling door de Franse mededingingsautoriteit van de hervormingen in verband met de voorwaarden voor vestiging en tarieven van gereglementeerde juridische beroepen wordt in de zomer van 2025 verwacht.

praktijken, waaronder regelmatige evaluaties van vergunningen en licenties om de noodzaak ervan te beoordelen.

(28) Hoewel in Frankrijk meer overheidsfinanciering ter ondersteuning van O&O in het bedrijfsleven[23] wordt verstrekt dan in de rest van de EU (meer dan tweemaal het EU-gemiddelde voor zowel de totale overheidsfinanciering als voor de component fiscale stimulansen), stagneert de O&O-intensiteit van het bedrijfsleven en lag deze in 2023 enigszins onder het EU-gemiddelde. Er is met name sprake van een kostbaar belastingkrediet voor onderzoek (7,9 miljard EUR in 2024), maar de evaluaties daarvan hebben grote tekortkomingen aan het licht gebracht[24]. Uit de evaluatie die de nationale commissie voor de evaluatie van het innovatiebeleid in 2021 heeft uitgevoerd, is meer in het bijzonder gebleken dat de regeling geen significante impact had op grotere bedrijven, ondanks het feit dat de helft van de steun aan hen werd toegewezen. Zoals in maart 2024 aanbevolen door het inspectoraat-generaal van Financiën ("Inspection Générale des Finances")[25], werd de regeling voor belastingkrediet voor onderzoek in de begrotingswet 2025 enigszins geheroriënteerd op O&O-uitgaven, namelijk door uitgaven in verband met technologische monitoring en intellectuele eigendom uit te sluiten van de subsidiabele grondslag voor de steun. Daarnaast werd de verdubbeling van de belastinggrondslag voor het in dienst nemen van postdoctorale onderzoekers in het kader van de regeling stopgezet. Hoewel deze maatregelen tot enige besparingen zouden moeten leiden[26] (van naar schatting 5 % van de jaarlijkse belastinguitgaven van dit belastingkrediet), is het niet de verwachting dat zij tot veel betere O&O-resultaten van het bedrijfsleven zullen leiden, aangezien zij slechts een marginale wijziging van het toepassingsgebied van de regeling tot gevolg hebben. Het toekennen van een groter aandeel van de steun aan innovatieve kmo's, midcap-ondernemingen en start-ups, en het vergemakkelijken van de benutting van de regeling[27] zouden de O&O-inspanningen kunnen stimuleren, aangezien die bedrijven met meer financiële beperkingen te maken hebben. Andere bestaande maatregelen ter ondersteuning van innovatie omvatten met name het belastingkrediet voor innovatie en de status van jonge innovatieve ondernemingen ("Jeunes Entreprises Innovantes"), die sociale en fiscale voordelen biedt aan start-ups die voldoen aan specifieke criteria inzake intensiteit en groei van O&O. Deze zijn specifieker gericht op kmo's, maar hebben een veel kleiner budget (ongeveer 332 miljoen EUR voor het belastingkrediet

---

23 De overheidssteun in Frankrijk ter ondersteuning van O&O in het bedrijfsleven bedroeg in 2021 0,45 % van het bbp, in vergelijking met het EU-gemiddelde van 0,2 %. In 2021 bedroegen de fiscale stimulansen voor O&O in Frankrijk 0,28 % van het bbp aan gederfde inkomsten, in vergelijking met het EU-gemiddelde van 0,1 %. De O&O-intensiteit van het bedrijfsleven in Frankrijk bedroeg in 2023 1,44 % (hetzelfde niveau als in 2012) en lag daarmee onder het EU-gemiddelde (1,49 %).

24 OESO (2020), "How effective are R&D tax incentives? New evidence from the OECD microBeRD project", Directorate for Science, Technology and Innovation, beleidsnota, OESO, Parijs.
Conseil d'analyse économique (2022), Focus nr. 090-2022 "Renforcer l'impact du Crédit d'impôt recherche", Philippe Aghion, Nicolas Chanut en Xavier Jaravel.

25 De algemene inspectie financiën. Uitgaventoetsing: steun aan bedrijven, maart 2024, beschikbaar op: https://www.igf.finances.gouv.fr/files/live/sites/igf/files/contributed/Rapports%20de%20mission/2024/2023-M-105-03%20Rapport%20Aides%20aux%20entreprises.pdf.

26 De besparingen worden geraamd op 5 % (algemeen verslag nr. 144 (2024-2025), deel II, boekje 1, neergelegd op 21 november 2024, beschikbaar op: Projet de loi de finances pour 2025: Les conditions générales de l'équilibre financier (article liminaire et première partie de la loi de finances) — Sénat).

27 Volgens Lignau (DGE, 2024) heeft slechts 44 % van de sinds 2016 opgerichte start-ups in de periode 2017-2021 gebruikgemaakt van de regeling van belastingkredieten voor onderzoek, hoewel deze start-ups hier meer gebruik van hebben gemaakt dan van andere regelingen, bijvoorbeeld met betrekking tot de status van jonge innovatieve ondernemingen of het belastingkrediet voor innovatie.

voor innovatie en 314 miljoen EUR voor belastingen en sociale uitgaven ten behoeve van jonge innovatieve ondernemingen[28] in 2024). Als gevolg van de wijzigingen die zijn ingevoerd bij de begrotingswet 2025 en de wet inzake de financiering van de sociale zekerheid 2025, zijn de voordelen van de toegang tot die gerichtere maatregelen in verhouding tot hun omvang aanzienlijk meer afgenomen dan die van het belastingkrediet voor onderzoek.

(29) Een sterkere koppeling tussen wetenschap en bedrijfsleven, met name via regelingen voor kennis- en technologieoverdracht, is van cruciaal belang voor de totstandbrenging van innovatie. De complexiteit van het Franse ecosysteem voor technologieoverdracht en valorisatie van onderzoek, zoals uiteengezet in het evaluatieverslag 2019 over het programma "Investeringen voor de toekomst", vormt echter een aanzienlijke belemmering. Frankrijk scoort aanzienlijk onder het EU-gemiddelde waar het door bedrijven gefinancierde openbare O&O betreft, een situatie die sinds 2019 niet is verbeterd. De sterke segmentatie van het ecosysteem en de suboptimale prestaties van belangrijke actoren, waaronder bedrijven die zich richten op de versnelling van technologieoverdracht ("Sociétés d'accélération du transfert de technologies", SATT), instellingen voor technologisch onderzoek ("Instituts de Recherche Technologique") en academische ziekenhuizen ("Instituts Hopitalo-Universitaires"), zijn punten van zorg[29]. Sinds 2019 is het SATT-model echter niet ingrijpend gewijzigd. Meer recentelijk is in 2023 het initiatief "universitaire innovatiehubs" ("pôles universitaires d'innovation") ingevoerd met als doel ecosystemen voor lokale innovatie te versterken, voortbouwend op bestaande organisaties en regelingen. Voor het verbeteren van de resultaten van innovaties moet de doeltreffendheid van het ecosysteem voor kennis- en technologieoverdracht worden vergroot. Dit kan worden bereikt door de focus te leggen op concrete resultaten, zoals een aanzienlijke toename van het aantal octrooiaanvragen, bescherming van de intellectuele eigendom en het oprichten van bedrijven. Ook de vereenvoudiging van het ecosysteem, bijvoorbeeld door het op elkaar afstemmen van de rollen van bestaande entiteiten of door het stimuleren van hun onderlinge samenwerking, zou betere resultaten kunnen opleveren.

(30) Hoewel de integratie van digitale technologieën bedrijven in staat moet stellen hun producten en diensten te verbeteren en het concurrentievermogen moet stimuleren, blijven Franse kmo's achter op het gebied van digitalisering en heeft slechts 68,5 % van hen in 2024 een basisniveau van digitale intensiteit bereikt, wat onder het EU-gemiddelde van 72,9 % ligt. Mede in het licht van de 2030-doelstelling van 90 % in het kader van het digitaal decennium, vormt dit een aanzienlijke hiaat. Zo ligt het aandeel Franse kmo's dat zich bezighoudt met elektronische verkopen, lager dan het EU-gemiddelde (respectievelijk 17,6 % en 23,1 %), wat haaks staat op het aandeel Franse consumenten in alle leeftijdsgroepen dat online goederen of diensten koopt, welk aandeel aanzienlijk hoger ligt dan het EU-gemiddelde. Daarnaast loopt het gebruik van geavanceerde digitale technologieën, zoals artificiële intelligentie (AI) en

---

28 Begrotingswet 2024: wetgevingsverslagen inzake onderzoek en hoger onderwijs. Algemeen verslag nr. 128 (2023-2024), deel III, bijlage 24, neergelegd op 23 november 2023, beschikbaar op: Projet de loi de finances pour 2024: Recherche et enseignement supérieur — Sénat.
Zie ook de staat van het hoger onderwijs, onderzoek en innovatie in Frankrijk in 2024, nr. 17, juni 2024, thema nummer 23, beschikbaar op: Les jeunes entreprises innovantes — état de l'Enseignement supérieur, de la Recherche et de l'Innovation en France n°17.

29 Monitoringcomité voor het programma "Investeringen voor de toekomst". Evaluatie van de eerste fase van het programma "Investeringen voor de toekomst" (PIA, 2009-2019), november 2019, beschikbaar op: Le PIA, un outil à préserver, une ambition à refonder.

clouddiensten onder Franse bedrijven, met name kmo's, achter op het EU-gemiddelde. De EU-doelstelling dat 75 % van de bedrijven clouddiensten gebruikt, big-data-analyses uitvoert of AI gebruikt, lijkt gezien de huidige gebruikspercentages verre van haalbaar. In september 2018 heeft Frankrijk het plan voor digitale transformatie ten belope van 1,3 miljard EUR gelanceerd, dat gericht was op industriebrede maatregelen tot 2023 en onder meer een subsidie omvatte voor de invoering van nieuwe geavanceerde digitale technologieën door industriële kmo's en midcap-ondernemingen, gefinancierd vanuit de herstel- en veerkrachtfaciliteit van de EU[30]. France Num, het belangrijkste publieke initiatief voor de digitale transformatie van kmo's, werd in 2018 opgericht en is sindsdien versterkt. Dit initiatief voorziet in diagnoses en opleidingen, alsook in een partnernetwerk dat bereid is bedrijven te ondersteunen bij hun inspanningen op het gebied van digitalisering. De louter bemiddelende rol van het initiatief — bedrijven in contact brengen met aanbieders van digitale oplossingen en fungeren als documentatiecentrum — heeft echter een beperkende werking op het vermogen ervan om rechtstreeks invloed uit te oefenen op de digitalisering van kmo's. Daarnaast bemoeilijkt het bestaan van meer dan honderd verschillende territoriale financieringsinstrumenten met verschillende subsidiabiliteitscriteria, alsook het grote aantal relevante autoriteiten, het landschap voor kmo's die behoefte hebben aan ondersteuning[31]. De doeltreffendheid van openbare steunregelingen ten behoeve van digitalisering moet verder worden vergroot. Het zou bevorderlijk zijn de beschikbare steunregelingen te stroomlijnen en het soort steun beter af te stemmen op de behoeften van het bedrijfsleven, en daarbij voorrang te geven aan technologieën die de meeste kans hebben de groei van de productiviteit te stimuleren[32], waaronder AI. Daarnaast zou de invoering van kwaliteitsscores voor beursgenoteerde aanbieders van digitale oplossingen in het netwerk van France Num, mogelijk op basis van feedback van gebruikers, kmo's kunnen helpen weloverwogen beslissingen te nemen.

(31) Behalve tijdens de COVID-19-periode — waarin de broeikasgasemissies (BKG-emissies) kunstmatig afnamen — heeft Frankrijk sinds 2019 zijn bruto-BKG-emissies gestaag met meer dan 3 % per jaar verminderd. Dankzij deze neerwaartse trend kon het land voldoen aan zijn tweede koolstofbudget (2019-2023), zoals uiteengezet in de tweede Franse nationale koolstofarme strategie die tot doel heeft tegen 2030 een reductie van 40 % te bereiken (ten opzichte van 1990). Tussen 2022 en 2023 heeft Frankrijk zijn decarbonisatie-inspanningen zelfs verder opgevoerd, met een daling van de bruto-emissies van 5,8 % tot gevolg. Dit tempo is in 2024 echter aanzienlijk afgenomen: volgens ramingen van Citepa[33] is de uitstoot met 1,8 % gedaald tot 366 Mt CO_2-eq, oftewel bij lange na niet de jaarlijkse reductie die nodig is voor de verwezenlijking van de klimaatambitie. Teneinde op koers te blijven voor het volgende koolstofbudget (2024-2028) in het kader van de derde koolstofarme strategie

30 Direction Générale des Entreprises (2024). "La numérisation des entreprises industrielles en France : un soutien à la demande et à l'offre de solutions technologiques". Les Thémas de la DGE nr.°24 november, blz. 8.

31 Senaat, buitengewone zitting 2018-2019, informatieverslag namens de delegatie van bedrijven over de ondersteuning van de digitale transitie van kmo's: hoe kan Frankrijk zijn achterstand inhalen?, door Pascale Gruny (senator), beschikbaar op: Projet de loi de finances pour 2021: Économie — Sénat.

32 "Rapport CNP (2025) | Un monde en mutation — Productivité, compétitivité et transition numérique", blz. 188.

33 Citepa ("Centre Interprofessionnel Technique d'Études de la Pollution Atmosphérique") is de Franse organisatie die belast is met het opstellen van de nationale inventarissen van broeikasgassen en luchtverontreinigende stoffen die bij de VN en de EU worden ingediend.

(SNBC-3), die gericht is op de Franse doelstelling om de bruto-BKG-emissies tegen 2030 te halveren, moet Frankrijk tot 2030 zijn emissies ieder jaar met 5 % verminderen. Waar de energiesector en de industrie wat betreft hun emissiereductietraject op schema liggen, moeten de sectoren vervoer en bouw extra inspanningen verrichten om te voldoen aan het derde koolstofbudget in het kader van SNBC-3. De sector vervoer blijft de belangrijkste bron van BKG-emissies[34] in Frankrijk en is de enige sector waarin de emissies tussen 1990 en 2023 zijn toegenomen. Volgens de meest recente ramingen van Citepa zijn de BKG-emissies van de vervoerssector in 2024 met minder dan 1 % gedaald ten opzichte van 2023. Met name het versnellen van de decarbonisatie van de sector wegvervoer, waarin een zeer aanzienlijk deel van de totale vervoersemissies wordt gegenereerd[35], is van essentieel belang voor het behalen van de emissiereductiedoelstellingen, zowel voor passagiers- als goederenvervoer. Er zijn passende stimulansen en steunregelingen nodig, in combinatie met de uitrol van de nodige infrastructuur, om ervoor te zorgen dat het aandeel emissievrije voertuigen in snel tempo blijft toenemen, met bijzondere aandacht voor kwetsbare vervoergebruikers[36] en zware bedrijfsvoertuigen. Het goederenvervoer in Frankrijk vindt nog altijd voornamelijk plaats over de weg (85 %). Respectievelijk 10 % en 2 % van het goederenvervoer verloopt via het spoor en de binnenwateren, percentages die onder de EU-gemiddelden liggen[37]. Om een modal shift van vervoer over de weg naar vervoer via het spoor en de binnenwateren te ondersteunen, moet Frankrijk het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T) voltooien en zo de capaciteit en de dichtheid van het netwerk vergroten. Een snellere uitrol van het Europees beheersysteem voor het spoorverkeer, dat momenteel op slechts 10 % van zijn TEN-T-kernnetwerk operationeel is[38], zou ook ten goede komen aan de interoperabiliteit, efficiëntie en veiligheid van het spoorwegsysteem van de EU. De binnenwateren bieden bovendien een groot decarbonisatiepotentieel en kunnen verder worden benut door de interoperabiliteit, beschikbaarheid van gegevens en terminaldichtheid van de River Information Services te verbeteren.

(32) Het eindenergieverbruik in de woonsector stagneert sinds 2015 en de BKG-emissies van woongebouwen en tertiaire gebouwen zijn volgens de meest recente ramingen (door Citepa) in 2024 met slechts 1,1 % gedaald ten opzichte van 2023. De energierenovatie van gebouwen en de vervanging van olie- en gasketels door schonere oplossingen, zoals warmtepompen, verloopt in Frankrijk in een trager tempo dan voorzien in de nationale plannen[39]. Teneinde deze kloof te dichten, moet Frankrijk zijn inspanningen opvoeren om een zinvolle bijdrage te kunnen leveren aan zijn reductiedoelstelling voor 2030 voor het energieverbruik van gebouwen, in

---

34 34 % van de totale uitstoot (ongerekend internationale bunkers voor bijvoorbeeld de internationale lucht- en scheepvaart).

35 In 2023 was het wegvervoer goed voor 94 % van de emissies van de vervoerssector, ongerekend internationale bunkers voor bijvoorbeeld de internationale lucht- en scheepvaart (Livre | "Chiffres clés du climat 2024", blz. 56).

36 Krachtens Verordening (EU) 2023/955 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 tot oprichting van een sociaal klimaatfonds en tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1060 zijn dit vervoergebruikers die een groter deel van hun inkomen aan energie en vervoer besteden, in bepaalde regio's geen toegang tot alternatieve betaalbare mobiliteits- en vervoersoplossingen hebben en wellicht niet de financiële mogelijkheden hebben om in de reductie van hun verbruik van fossiele brandstoffen te investeren.

37 In de EU verliep 16,6 % van het goederenvervoer in 2022 via het spoor en 4,9 % via de binnenwateren.

38 In België is dit bijvoorbeeld 79 % en in Spanje 27 %.

39 Zoals in december 2024 opgemerkt door het Franse secretariaat-generaal voor ecologische planning (SGPE) ("Rencontre avec les partenaires du SGPE", december 2024, blz. 11).

overeenstemming met de SNBC-3. Ter ondersteuning van de vraag naar op energie-efficiëntie gerichte renovaties zou het bevorderlijk zijn de nationale regelingen te stroomlijnen en de financiering ervan te stabiliseren, onder meer door particuliere financiering aan te trekken, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare huishoudens en grondige renovaties.

(33) In 2023 had Frankrijk zijn bindend streefcijfer inzake hernieuwbare energie van 2020 nog altijd niet behaald[40]. Als onderdeel van zijn budgettair-structureel plan voor de middellange termijn en tot verlenging van de begrotingsaanpassingsperiode heeft Frankrijk toegezegd een hervorming door te voeren om deze uitdaging het hoofd te bieden. De betreffende toezeggingen zouden de uitdaging echter niet volledig kunnen wegnemen. Meer in het bijzonder had Frankrijk in een eerder stadium in het kader van de energie- en klimaatwet van 2019 een streefcijfer voor hernieuwbare energie voor 2030 vastgesteld, maar hanteert het land momenteel geen duidelijke geactualiseerde verbintenissen om te voldoen aan de huidige EU-streefcijfers voor 2030. In combinatie met de vertragingen bij de uitvoering van nieuwe vergunningsvoorschriften zorgt deze situatie voor onzekerheid onder investeerders. Omgekeerd zou het bieden van zekerheid juist nieuwe investeringen aantrekken, lokale werkgelegenheid helpen creëren en het potentieel van de groene technologie stimuleren, wat zou bijdragen tot een bloeiende Franse markt. Frankrijk moet het vergunningverleningsproces versnellen en verschillende uitvoeringshandelingen vaststellen in het kader van de Franse wet inzake de versnelde uitrol van hernieuwbare energie. De aanwijzing van "gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie" verloopt traag: ongeveer twee jaar na de vaststelling van de wet (juli 2024) had slechts 34 % van de gemeenten "gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie" aangewezen. Het waarborgen van voldoende personeel bij vergunningverlenende overheden zou dit proces kunnen versnellen. Bovendien is er nog steeds behoefte aan duidelijke en kortere termijnen voor projecten buiten de "gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie", alsook aan de invoering van onestopshops voor vergunningen voor hernieuwbare energie.

(34) De toenemende beperking van hernieuwbare energie en de negatieve prijsontwikkelingen in 2023 en 2024 duiden op beperkingen met betrekking tot elektriciteitsnetten en op de toegenomen behoefte aan flexibiliteit aan de vraagzijde en opslag[41], met inbegrip van thermische opslag. Een verdere uitrol van dergelijke flexibiliteitsoplossingen is noodzakelijk om grotere hoeveelheden hernieuwbare energie aan het net te leveren en de continuïteit van de energievoorziening te waarborgen. De transmissiesysteembeheerders RTE en Enedis hebben onlangs grote investeringsplannen aangekondigd om het net de komende vijftien jaar verder te ontwikkelen[42]. Het plan van RTE bevindt zich echter nog in de raadplegingsfase. In de afgelopen jaren heeft Frankrijk opdracht gegeven voor de uitvoering van interconnectieprojecten met Italië (Savoie-Piedmont), en voor de komende jaren heeft het land nog meer projecten gepland, zoals de Celtic Interconnector en het project Golf van Biskaje. De tijdige afronding en uitvoering van deze investeringsplannen zouden investeringen in hernieuwbare energie bevorderen en de decarbonisatie versnellen.

---

40 In 2023 had Frankrijk, met een aandeel van 22,3 % hernieuwbare energie in zijn bruto-eindverbruik van energie, nog altijd niet zijn bindend streefcijfer inzake hernieuwbare energie van 23 % van 2020 behaald.

41 Bilan électrique 2024 | RTE.

42 "RTE présente les grandes orientations de sa stratégie de transformation du réseau de transport d'électricité à l'horizon 2040" | RTE.

Voor een hechtere integratie van de EU-markt is het daarnaast van cruciaal belang om bij de langetermijnplanning rekening te houden met interconnecties met buurlanden, met name het Iberisch schiereiland. Het niveau van grensoverschrijdende elektriciteitsinterconnectie in Frankrijk bedroeg in 2024 5,6 % en lag daarmee aanzienlijk lager dan het EU-streefcijfer van 15 %[43] voor 2030.

(35) Hoewel het aandeel bedrijven dat melding maakt van problemen bij aanwerving in 2024 en het eerste kwartaal van 2025, is afgenomen door de vertraging van de economie, blijft het gebrek aan adequaat opgeleide werknemers volgens een recente enquête een van de twee belangrijkste belemmeringen bij aanwerving, samen met tekorten aan arbeidskrachten, met name in belangrijke sectoren als de automobielsector, de bouwsector en de zorgsector[44]. Frankrijk heeft met steun uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit aanzienlijke investeringen gedaan in het bijscholen en omscholen van werknemers, met een kleine stijging tot gevolg van het aantal volwassenen dat een opleiding volgt (49,2 % in 2022 ten opzichte van 48,4 % in 2016). Deze programma's hebben echter niet altijd geleid tot een verhoging van de participatie van laaggeschoolde en oudere werknemers. Daarnaast zijn deze programma's slechts beperkt van invloed geweest op de deelname aan opleidingen voor prioritaire sectoren (ICT, gezondheidszorg, de bouwsector, de groene transitie). Uit de evaluatie van eerdere en recente investeringen, zoals het plan voor investeringen in vaardigheden ("plan d'investissement dans les compétences"), blijkt dat slechts 25 % van het opleidingsaanbod betrekking heeft op een prioritaire sector en 20 % van het opleidingsaanbod gericht is op beroepen die te kampen hebben met een tekort aan vaardigheden. Ook nam in 2022 slechts circa 25 % van de laaggekwalificeerde volwassenen deel aan leeractiviteiten.

(36) Ondanks de hoge overheidsuitgaven voor onderwijs heeft het Franse onderwijsstelsel de laatste tijd te maken met duidelijk teruglopende prestaties, een situatie die nog verder wordt versterkt door de aanzienlijke impact van de sociaal-economische achtergrond van leerlingen. Franse leerlingen in het basis- en secundair onderwijs presteren in vergelijking met hun leeftijdsgenoten in de EU ondermaats op het gebied van wiskunde en natuurwetenschappen[45], en het aandeel 15-jarige leerlingen dat slecht presteert op het gebied van wiskunde, lezen en natuurwetenschappen, is sinds 2018 flink toegenomen[46], terwijl het aandeel zeer goed presterende leerlingen is afgenomen. Frankrijk kampt bovendien met een van de grootste sociaal-economische kloven in de EU. Het is van cruciaal belang om de prestaties van leerlingen op het gebied van basisvaardigheden vanaf jonge leeftijd te verbeteren. Hoewel uit de eerste evaluaties blijkt dat halvering van de klassengrootte in "onderwijsprioriteitsgebieden" een positief effect heeft op de onderwijsresultaten van leerlingen, gaat 70 % van de kansarme leerlingen naar scholen die zich buiten de prioriteitsgebieden bevinden en daarom niet in aanmerking komen voor steun. Het op geleidelijkere wijze toewijzen van aanvullende middelen en het bevorderen van samenwerking tussen kansarme scholen en lokale actoren kan nuttig zijn voor het inspelen op de behoeften van

---

43 Gedefinieerd als de invoercapaciteit ten opzichte van de geïnstalleerde opwekkingscapaciteit in een lidstaat.

44 France Travail — "Enquête besoin en main-d'œuvre 2025".

45 Enquête "Trends in International Mathematics and Science Study 2023" (TIMSS).

46 Uit de enquête van het Programme for International Student Assessment (PISA) 2022 bleek dat 28,8 % van de 15-jarigen in Frankrijk ondermaats presteerde voor wiskunde, tegenover 29,5 % in de EU, 26,9 % voor lezen, tegenover 26,2 % in de EU, en 23,8 % voor natuurwetenschappen, tegenover 24,2 % in de EU.

ondermaats presterende of kansarme leerlingen. In 2023 heeft het Franse ministerie van Onderwijs maatregelen genomen om een betere sociale mix op openbare en particuliere scholen tot stand te brengen, alsook een maatregel waarbij voor alle leerlingen één uur per week gedifferentieerd onderwijs in Frans en wiskunde is ingevoerd. De vele beleidswijzigingen hebben er echter voor gezorgd dat er onvoldoende tijd voor uitvoering en evaluatie is en dat de onderwijsgemeenschap zich maar matig betrokken voelt bij dit proces. Een beter gebruik van bestaande gegevens en evaluaties, betere samenwerking met de onderwijsgemeenschap en het respecteren van de pedagogische autonomie van scholen en leerkrachten kan helpen bij de totstandbrenging van een doeltreffendere strategie voor basisvaardigheden.

(37) Hoewel leerkrachten in 2023 een loonsverhoging hebben gekregen, en het te vroeg is om de gevolgen hiervan te beoordelen, blijft er bezorgdheid bestaan over de aantrekkelijkheid van het beroep en drukt het tekort aan leerkrachten op de onderwijsresultaten. In vergelijking met het aantal vacatures nemen er steeds minder kandidaten deel aan vergelijkende examens, waardoor deze examens minder selectief zijn, met name voor het vak wiskunde en voor leerkrachten in bepaalde instellingen voor primair onderwijs[47]. Verschillende factoren zijn verantwoordelijk voor de afnemende aantrekkelijkheid van het beroep. In 2022 noemde 63 % van de afgestudeerden van het postsecundair onderwijs de arbeidsomstandigheden, waaronder de klassengrootte (de klassen behoren tot de grootste in de EU), werklast, mobiliteitsregels en salaris, als redenen om geen leerkracht te willen worden[48]. Daarnaast kan een grotere afhankelijkheid van tijdelijke leerkrachten met lagere kwalificaties, minder ervaring en een beperktere toegang tot opleidingen dan permanente leerkrachten van invloed zijn op de onderwijskwaliteit. Er zijn maatregelen genomen om de arbeidsomstandigheden in het onderwijs te verbeteren, waaronder de versterking van de opleidingen Frans en wiskunde voor leerkrachten in het basisonderwijs. Niettemin is er ruimte om deze maatregelen verder uit te breiden, met name door de klassengrootte terug te brengen op basis van de afname van het aantal kinderen, door basis- en voortgezette opleidingen beter af te stemmen op de veranderende behoeften van alle leerlingen[49] en door leerkrachten en scholen meer autonomie te bieden[50]. De Franse rekenkamer waarschuwt er meer in het bijzonder voor dat schoolhoofden in de praktijk weinig ruimte hebben om zich aan te passen aan de behoeften van leerlingen en de lokale omstandigheden[51]. Ook het raadplegen van leerkrachten en de bredere onderwijsgemeenschap over de huidige plannen voor formeel onderwijs kan de betrokkenheid en aantrekkelijkheid bevorderen.

(38) Kinderen in Frankrijk lopen een hoger risico op armoede en sociale uitsluiting in vergelijking met de rest van de bevolking (26,2 % tegenover 20,5 % in 2024), alsook in vergelijking met andere EU-landen (26,2 % tegenover 24,2 % in 2024). Ook in de afgelopen jaren is het risico op armoede en sociale uitsluiting onder kinderen

---

47 France Stratégie, 2024, "Working in Public Service: The Challenge of Attractivenes".

48 Cour de Comptes, "Devenir enseignant : la formation initiale et le recrutement des enseignants des premier et second degrés", Rapport public thématique, 2023.

49 "Éducation : comment mieux orienter la dépense publique", Conseil d'analyse économique, 2025, beschikbaar op: "Éducation : comment mieux orienter la dépense publique".

50 Lastra-Anadón, C. en Mukherjee, S. (2019), "Cross-country evidence on the impact of decentralisation and school autonomy on educational performance", OECD Working Papers on Fiscal Federalism, nr. 26, OECD Publishing, Parijs, https://doi.org/10.1787/c3d9b314-en.

51 "Cour des comptes, Mobiliser la communauté éducative autour du projet d'établissement", Rapport public thématique, 2023.

aanzienlijk toegenomen[52], ondanks een afname in 2024, en het aandeel Franse kinderen dat in een huishouden zonder baan leeft, bedroeg in 2024 9 %, een van de hoogste percentages in de EU. Eenoudergezinnen, vaak met een alleenstaande moeder aan het hoofd, kampen met grote en specifieke uitdagingen bij het vinden van een baan[53], en van degenen die wel een baan hebben, werd in 2024 één op de vijf met armoede bedreigd. Een van de belangrijkste belemmeringen waar zij mee te maken krijgen, is toegang tot voor- en vroegschoolse educatie en opvang. In vergelijking met de rest van de EU is in Frankrijk sprake van een van de grootste kloven waar het de toegang tot kinderopvang voor kansrijke en kansarme kinderen betreft (41,6 procentpunten tegenover 15,8 procentpunten). In 2023 kon 77 % van de gezinnen die in armoede leefden, zich geen kinderopvang veroorloven. Hoewel het totale aandeel kinderen dat toegang heeft tot kinderopvang, in Frankrijk relatief hoog is, bestaan er tussen de regio's op Frans grondgebied grote verschillen qua beschikbaarheid en kosten[54]. Daarnaast hebben gezinnen die niet-standaard werktijden of geen baan hebben, moeite met het vinden van geschikte kinderopvang[55], een situatie die de toegang tot werk en opleiding bemoeilijkt. Het aanpakken van specifieke belemmeringen bij het vinden van een baan en het verbeteren van de toegang tot voor- en vroegschoolse educatie en opvang zou ouders meer kansen geven een opleiding te volgen, betere kansen op werk mogelijk maken en de onderwijsresultaten van kinderen op korte tot lange termijn ten goede komen, met name waar het kansarme kinderen betreft[56].

(39) Aangezien de economieën van de lidstaten van de eurozone nauw met elkaar verweven zijn en collectief aan de werking van de economische en monetaire unie bijdragen, heeft de Raad de lidstaten van de eurozone in 2025 aanbevolen actie te ondernemen, onder meer via hun herstel- en veerkrachtplannen, teneinde de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone voor 2025 uit te voeren. Voor Frankrijk dragen de aanbevelingen (2), (3), (4) en (5) bij tot de uitvoering van de eerste aanbeveling voor de eurozone inzake concurrentievermogen, dragen de aanbevelingen (4) en (5) bij tot de uitvoering van de tweede aanbeveling voor de eurozone inzake veerkracht, en draagt aanbeveling (1) bij tot de uitvoering van de derde aanbeveling voor de eurozone inzake macro-economische en financiële stabiliteit in de aanbeveling voor 2025.

BEVEELT AAN dat Frankrijk in 2025 en 2026 actie onderneemt om:

1. de algemene defensie-uitgaven en -gereedheid te vergroten in overeenstemming met de conclusies van de Europese Raad van 6 maart 2025; zich te houden aan de maximale groeipercentages van de netto-uitgaven die de Raad op 21 januari 2025 heeft aanbevolen met als doel een einde te maken aan de buitensporigtekortsituatie; de reeks hervormingen en investeringen uit te voeren die ten grondslag liggen aan de verlenging van de aanpassingsperiode, zoals aanbevolen door de Raad op 21 januari 2025;

---

52 In Europees Frankrijk (waarvan wij over een vergelijkende tijdreeks beschikken) is het aandeel kinderen dat het risico loopt op armoede of sociale uitsluiting, gestegen van 24,1 % in 2019 tot 25,7 % in 2023.

53 Sénat (2024). "Familles monoparentales: pour un changement des représentations sociétales".

54 CNAF-ONAPE, "L'accueil des jeunes enfants — Édition 2024".

55 Cour des Comptes, "La politique d'accueil du jeune enfant", december 2024.

56 OESO (2025), "Reducing Inequalities by Investing in Early Childhood Education and Care, Starting Strong", OECD Publishing, Parijs, https://doi.org/10.1787/b78f8b25-en.

2. met het oog op de toepasselijke termijnen voor de tijdige voltooiing van de hervormingen en investeringen overeenkomstig Verordening (EU) 2021/241, de doeltreffende uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan te waarborgen, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk; de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's (EFRO, JTF en ESF+) te versnellen, en hierbij in voorkomend geval de kansen benutten die de tussentijdse evaluatie biedt; optimaal gebruik te maken van de EU-instrumenten, waaronder de mogelijkheden die InvestEU en het platform voor strategische technologieën voor Europa bieden, teneinde het concurrentievermogen te verbeteren;

3. de regelgeving verder te vereenvoudigen en de administratieve lasten en de regelgevende beperkingen op bedrijven te verlichten, met name in de dienstensector; de O&O-intensiteit van het bedrijfsleven te bevorderen door een doelgerichtere inzet van steunregelingen van de overheid die tot doel hebben O&O in het bedrijfsleven en de verspreiding van innovatie te stimuleren, en door het doeltreffender maken van het ecosysteem dat de samenwerking tussen universiteiten en bedrijven ondersteunt; de digitalisering van kmo's te verbeteren, onder meer door specifiek hierop gerichte bestaande steunmaatregelen van de overheid doeltreffender te maken;

4. de reductie van broeikasgasemissies te versnellen door belemmeringen weg te nemen en stimulansen te bieden om de vraag naar en het aanbod van emissiearme vervoerswijzen en -voertuigen te vergroten, door de energie-efficiëntie op te voeren en door de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen in gebouwen te verminderen door grondige renovaties te stimuleren; de uitrol van projecten op het gebied van hernieuwbare energie te versnellen, onder meer door de vergunningsprocedures verder te stroomlijnen en door de totstandbrenging van de "gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie" te voltooien; flexibiliteit aan de vraagzijde en opslagtechnologieën te bevorderen, en te zorgen voor voldoende investeringen in de capaciteit van het elektriciteitsnet, onder meer in grensoverschrijdende elektriciteitsinterconnecties;

5. tekorten aan vaardigheden verder aan te pakken, onder meer door het bevorderen van de toegang tot opleidingen voor laaggeschoolde en oudere werknemers, en door ervoor te zorgen dat het opleidingsaanbod beter aansluit op de behoeften in de arbeidsmarkt; de onderwijsresultaten te verbeteren en ongelijkheden in het onderwijs te verminderen, onder meer door ervoor te zorgen dat alle kansarme leerlingen betere onderwijsondersteuning krijgen; het beroep van leraar te versterken, onder meer door de arbeidsvoorwaarden en de basis- en voortgezette opleidingen voor leerkrachten te verbeteren; kinderarmoede te voorkomen en te verminderen door de obstakels op te heffen die in de weg staan van de integratie van ouders op de arbeidsmarkt en van de toegang tot hoogwaardige voor- en vroegschoolse educatie en opvang voor de meest kansarme huishoudens.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad
De voorzitter